

Je hebt een goede baan en een leuke vriend. Het leven lacht je toe. Vijf jaar later zit je in een opvangtehuis voor daklozen. Met torenhoge schulden waarmee je ex je opgezadeld heeft. Het overkwam Linda.

De hulpverleenster:
«Het kan mensen zoals jij en ik ook overkomen. Ik heb het geluk dat ik vrienden en familie heb. Maar als je die niet hebt, wordt het een stuk lastiger. En dan kun je na een scheiding zomaar op straat komen te staan»

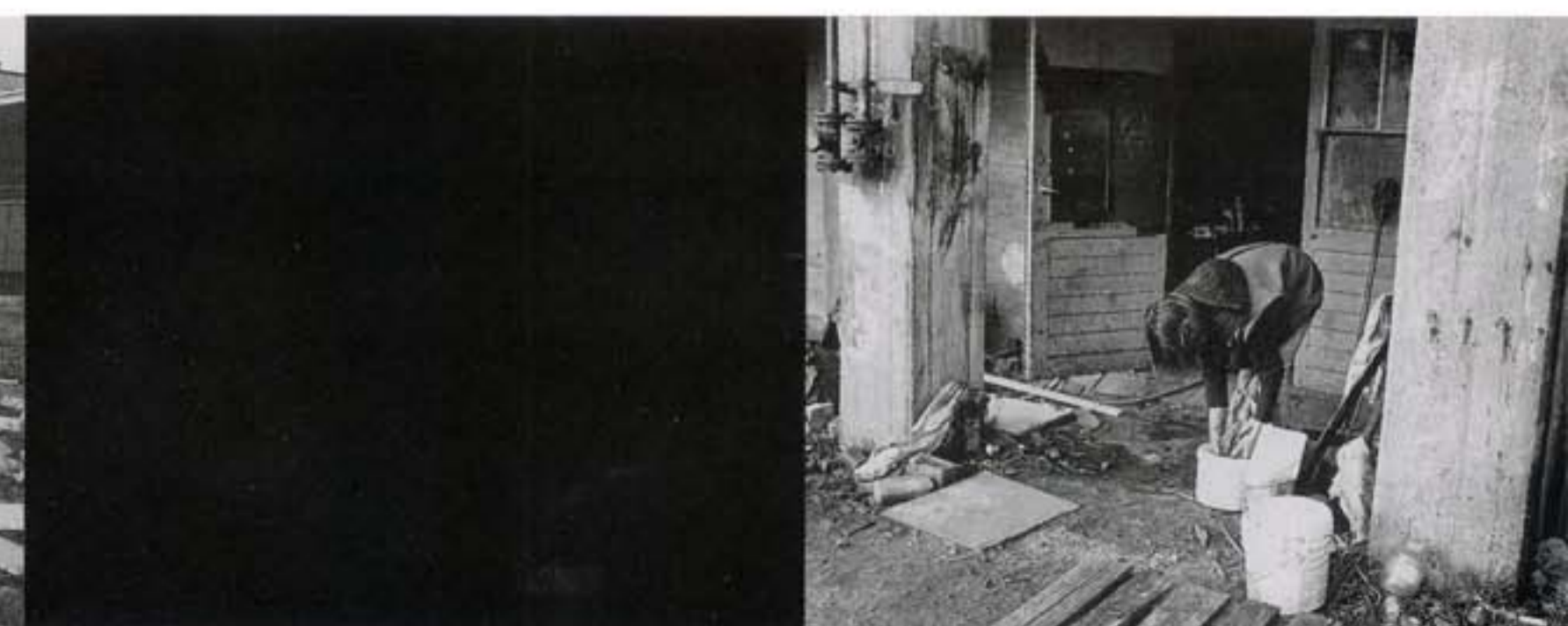
Linda (23) zit sinds een maand in De Roggeveen in Amsterdam, een opvangcentrum voor vrouwen, kinderen en gezinnen in nood. Ze heeft er voor het eerst weer een beetje rust en stabiliteit gevonden nadat ze drie jaar geleden vanwege een fikse huurschuld haar huis uit werd gezet. «Ik hoop vanuit hier een nieuw bestaan op te kunnen bouwen, samen met hem,» zegt ze, terwijl ze haar zeven maanden oude zoontje tegen zich aan drukt. «En wie weet ook met zijn vader erbij. We hebben net zes weken relatietherapie achter de rug, en misschien komt het ooit helemaal goed. Maar eerst wil ik een huisje voor mezelf.»

De ellende begon voor Linda ruim vijf jaar geleden, toen ze een jongen ontmoette op wie ze vreselijk verliefd werd. «Ik was helemaal van de wereld. Hij gaf me complimentjes, wilde met me trouwen. Hij gaf me zo'n goed gevoel dat ik niet doorhad dat hij luchtkastelen bouwde.» Linda deed op dat moment een opleiding tot ziekenverzorger en woonde op kamers. Ze ging een dag per week naar school en werkte vier dagen. «Ik had dus een aardig salaris voor mijn leeftijd. Maar behalve de kamerhuur en andere vaste lasten die automatisch werden afgeschreven, ging al het geld naar hem. Hij beheerde zelfs mijn bankpasje. Achteraf vind ik het zo ontzettend dom van me, dat ik niet zag dat hij me voor de gek hield. Hij had een tijdelijke verblijfsvergunning en pakte me in met zielige verhalen over zijn moeder die overleden

zou zijn; dat hij terug moest naar zijn eigen land en ik het geld daarvoor moest lenen. Ik heb mezelf diep in de schulden gestoken. En met mijn studie ging het zo bergafwaarts dat ik ermee moest stoppen en dus ook mijn inkomsten kwijtraakte.»

Linda liet het een jaar gebeuren, toen werden haar ogen geopend. Onder meer doordat haar tante zei dat ze helemaal niet het type meisje was om zich zo te laten behandelen. Linda's vriend was een loverboy, bleek achteraf. Hij besteedde haar geld aan andere meisjes, die hij voor zich liet werken als prostituee. «Toen ik mijn pasje teruggeiste, werd hij agressief. Ik heb meteen de relatie beëindigd, en toen hij mij bedreigde, heb ik gedreigd naar de politie te stappen. Ik wist dat zijn verblijfsvergunning binnenkort zou verlopen. Inmiddels heb ik vier jaar niets meer van hem gehoord, maar ik zit nog jaren met een grote geldschuld die ik moet afbetalen.»

Linda ging bij familie wonen toen ze uit huis werd gezet. Ze kreeg een stageplek in de zorg en leerde een man kennen met wie ze ging samenwonen. Ze huurden een woning in de particuliere sector met een huur die ze amper konden opbrengen. Uiteindelijk zegden ze het huis weer op toen Linda zwanger raakte. Ook de relatie ging uit. Linda kon opnieuw bij familie terecht, maar meldde zich toen ze zes weken zwanger was ook aan voor een plaats in de opvang. «Ik wilde graag een plekje voor mezelf. Bij mijn familie was het heel krap en had ik

geen eigen kamer. Pas na een jaar kon ik terecht in het opvanghuis, toen mijn zoonje al geboren was. Dat is iets waar ik nog steeds verdrietig om ben, dat ik geen leuke zwangerschap heb gehad, niet eens een babykamer heb kunnen inrichten.»

LOSLOPEND WILD

In Nederland zijn zo'n 4000 vrouwen dakloos. Dat is inclusief de vrouwen die gevlucht zijn voor huiselijk geweld. Belangrijke redenen voor hun situatie zijn een grote huurschuld of een echtscheiding. Dat er zoveel minder dakloze vrouwen zijn dan mannen (er zijn zo'n 21.000 mannen dak- of thuisloos) komt volgens Peter Rensen, wetenschappelijk medewerker van het Trimbos instituut, doordat vrouwen beter hebben geleerd voor zichzelf te zorgen en een groter verantwoordelijkheidsgevoel hebben. «Zeker als ze de zorg voor kinderen hebben. Mannen gaan er makkelijker zomaar vandoor.» Vrouwen zijn over het algemeen ook beter in het onderhouden van een netwerk, wat maakt dat ze altijd wel ergens terecht kunnen. En als een netwerk ontbreekt, weten ze de weg

Linda (23): «Ik had een aardig salaris voor mijn leeftijd. Maar behalve de vaste lasten ging al het geld naar hem»

naar de hulpverlening snel te vinden. «Dat is ook min of meer noodgedwongen, want die zogeheten buitenslaapsters zijn in feite loslopend wild,» zegt Rensen. «Wanneer een vrouw op straat terecht komt, zal ze vrij snel te maken

krijgen met seksuele intimidatie.» Rensen schat dat er hooguit 35 buitenslaapende vrouwen zijn en dat tachtig procent van hen verslaafd is. «Buitenslaapende vrouwen zijn er meer, veelal drugsverslaafde prostituees. 's Nachts slapen ze bij klanten of zogenaemde ontfermers – hoerenlopers die vrouwen voor een paar weken in huis nemen.»

Het aantal daklozen is volgens de officiële cijfers de laatste jaren vrij constant gebleven. Toch hebben opvanginstellingen het idee dat er zich steeds meer vrouwen aanmelden. Elly Bens is manager vrouwen- en gezinsopvang bij HVO-Querido en verbonden aan De Roggeveen. Ze krijgt honderd aanmeldingen per maand en heeft plek voor 90 volwassenen en 120 kinderen die er maximaal twee jaar kunnen blijven. «Dus reken maar uit hoeveel vrouwen we niet meteen kunnen helpen.» Ook Stichting Meisjesstad, een opvangvoorziening voor vrouwen en kinderen die acuut dakloos zijn geraakt, moet steeds vaker nee verkopen. Sinds de verbouwing van het oude klooster waarin de stichting huist, midden op de Amsterdamse wallen, biedt het plek aan

twaalf vrouwen en elf kinderen, die in principe maximaal acht weken onderdak en begeleiding krijgen. Maar het is niet voldoende om aan de vraag te kunnen voldoen. Manager Mariet Ferguson: «De groep die de laatste anderhalf jaar

sterk is toegenomen, zijn jonge vrouwen tussen de 18 en 23 jaar die al een poosje 'zwerfend' zijn tussen oma's en vriendinnen, maar op een gegeven moment op straat staan. Een heel kwetsbare groep, zeker als ze ook kinderen hebben.»

MULTIPROBLEMATIEK

«Of mensen als jij en ik ook aankloppen bij de dak- en thuislozenopvang? Tja, de scheidslijn is dun,» denkt Mariet Ferguson. «Ik heb het geluk dat ik vrienden en familie heb. Maar als je die niet hebt, wordt het een stuk lastiger. En dan kun je na een echtscheiding zomaar op straat staan.» «Stel het overkomt je, dan weet je altijd eerst nog wel andere wegen te bewandelen,» zegt Elly Bens van De Roggeveen. «Maar er zijn genoeg vrouwen die na van alles te hebben geprobeerd, uiteindelijk toch bij ons uitkomen. Vrouwen die dakloos raken, hebben namelijk nooit één probleem. Meestal gaat het om een opeenstapeling van problemen op het gebied van een sociaal netwerk, ontoereikende vaardigheden, of een verstandelijke beperking waardoor ze in zaken verwickeld raken waar anderen niet in terecht komen. De samenleving is ook een stuk ingewikkelder geworden. En vaak is er armoede, soms al generaties lang, en helpen agressieve leenreclames nog eens mee om geld uit te geven dat er helemaal niet is. Dan is een opvangorganisatie de enige uitweg.»

Melanie (20) is een goed voorbeeld van die zogeheten multiproblematiek. Negen maanden geleden besloot ze om weg te gaan bij haar vriend. «Van de ene op de andere dag stond ik op straat. Ik koos er zelf voor, want het ging niet meer tussen

TEKST: ANNE-MARIE VAN GROEZEN, FOTOGRAFIE: MAYANNE KONST

TWEEDEKANS MODE

Mode met een missie is een project dat dakloze vrouwen weer een zinvolle dagbesteding wil geven. Samen met zakenpartner Rietje Complet benaderde Jacqueline van Lent mode-illustrator Piet Paris, die hen in contact bracht met net afgestudeerde ontwerpers van de academie in Arnhem. In het atelier in Nijmegen werken inmiddels rond de dertig vrouwen. Begin december ging een atelier in Arnhem van start. Jacqueline: «Het zijn ontwerpen die je koopt omdat ze mooi zijn, en niet omdat deze vrouwen zelig zijn.»

ons: hij dronk te veel, gebruikte drugs, en tijdens een korte relatiebreak - zijn idee - vond ik hem met een ander in bed.» Melanie kon nergens naartoe. Ze heeft geen ouders op wie ze kan terugvallen. «Mijn vader, bij wie ik woonde voordat ik drie jaar geleden bij mijn vriend introk, was nooit echt een vader voor me. In zijn huis waren altijd drugs aanwezig, hij bood ze mij zelfs aan! En mijn moeder woont samen met haar nieuwe vriend in Amsterdam, die heeft een eigen leven. Bovendien ben ik als kind seksueel misbruikt. In Amsterdam, waar ik vandaan kom, zou ik weer met dat verleden geconfronteerd worden.» En sinds ze op zichzelf woont, heeft ze zichzelf een beetje verwaarloosd en domme dingen gedaan, geeft ze toe. «Ik heb bijvoorbeeld een creditcard aangeschaft

en veel schulden gemaakt. Dat soort dingen gebeuren denk ik, als je jong bent en je ouders je niet steunen.» Melanie had geen inkomen toen ze op straat kwam te staan. Hoewel ze een afgeronde opleiding mode en commercie,

Melanie (20): «Toen ik op mezelf ging wonen, heb ik domme dingen gedaan. Een creditcard aangeschaft bijvoorbeeld»

had, kon ze geen werk vinden en omdat ze officieel nog als thuiswonend stond ingeschreven, kreeg ze een uitkering van 207 euro per maand. Ze had twee mogelijkheden: zwerfen of zich bij de daklozenopvang aanmelden. Om op

straat te moeten leven leek haar niets, dus meldde ze zich nadat ze vertrokken was meteen bij de crisisopvang. Ruim negen maanden later verblijft ze in de vervolgoopvang. «Ik heb er mijn eigen kamer, dat wel, maar die is echt heel klein. Soms komen de muren op me af.»

TWEEDE KANS

Voorlopig zal Melanie nog niet op zichzelf wonen. Eerst gaat ze in therapie en dat zal zeker een jaar gaan duren. «Ik moet twintig jaar verwerken. De ruzies van mijn ouders, seksueel misbruik, mijn eerste vriend die me mishandelde, daarna mijn laatste vriend... Ik ben vernederd en vertrappt. Er is zoveel gebeurd waar ik geen grip op had en ik heb totaal geen tijd gehad om me te realiseren wat er aan de hand is. Nu pas kom ik erachter dat er veel niet klopte. Gelukkig ben ik nog jong en kan ik proberen mezelf hieruit te halen, want ik wil niets liever dan me lekker voelen, van dingen als seks kunnen genieten, ooit een gezin hebben. Ik ben blij dat ik de stap heb genomen en zo sterk blijk. Maar vaak zie ik het ook helemaal niet zitten en heb ik 's ochtends geen zin om op te staan.»

Wat Melanie motiveert om toch uit haar bed te komen, is Mode met een Missie, een project met een tweeledig doel: een nieuw modemerklanceren, én dak- en thuisloze vrouwen weer een doel in hun leven geven (zie kader).

Sinds begin december is Melanie een van de jonge vrouwen achter de naaimachines in het Arnhemse atelier. Ze is blij dat ze die kans heeft gekregen. «Soms is het zwaar om hier naartoe te komen, maar als ik er eenmaal ben, ben ik blij dat ik het gedaan heb. En ook al gaat er tijdens het werk nog steeds heel veel door me heen en heb ik totaal nog geen innerlijke rust, ik weet dankzij dit project wel wat ik met mijn toekomst wil: zodra ik mijn leven op orde heb, ga ik naar de modeacademie.» *

De namen van Melanie en Linda zijn om privacyredenen gefingeerd.

WAT KUN JIJ DOEN?

Neem als je de gelegenheid hebt eens een kijkje bij de presentatie van de collectie van Mode met een Missie tijdens de Mode Biënnale Arnhem op 9 juni. Alle kledingstukken zijn ontworpen door jonge, veelbelovende ontwerpers en vervaardigd door dakloze vrouwen. Tijdens de biënnale is er ook een tijdelijke winkel waarin

de kleding te koop is, waardoor je meteen het project steunt. Het is een kleine, exclusieve collectie - van elk item zijn er drie stuks, in drie verschillende maten. In elk kledingstuk zit een detail van tweedehands materiaal verwerkt, onder het motto: iedereen verdient een tweede kans. Zoals de ontwerpers het

zelf noemen: designmode met een rafelig randje. Het is de bedoeling dat er op termijn in elke stad waar een atelier is (er zijn concrete plannen voor Tilburg en Eindhoven, Amsterdam en Utrecht staan op het verlanglijstje), ook een verkooppunt komt. Als voorproefje zijn er sjaals te koop via www.modemeteenmissie.nl.